

Käyvän hoidon kuntoutushanke – miten kuntoutusta arvioidaan Käypä hoito -suosituksissa?

Antti Malmivaara, LKT, dos.,ylilääkäri,
Käypä hoito, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Terveys- ja sosiaalitalouden yksikkö CHESS/THL

Sidonnaisuudet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, terveys- ja sosiaalitalouden yksikkö, ylilääkäri

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Käypä hoito –toimittaja

Sairaala ORTON, tieteellisen yksikön johtoryhmän jäsen

Cochrane Back Review Group Editorial Board, jäsen

Duodecimin ja Kelan yhteishanke

- Duodecim ja Kela ovat vuoden 2012 alussa aloittaneet kolmivuotisen yhteistyöhankkeen kuntoutuksen sekä työ- ja toimintakyvyn arvioinnin edistämiseksi Käypä hoito -suosituksissa.
- Kuntoutusta sekä työ- ja toimintakykyä arvioidaan suosituksissa
 - 1) näyttöön perustuvan lääketieteen menetelmin
 - 2) luotettavan tutkimusnäytön puuttuessa asiantuntijoiden konsensusmenettelyllä
- Lisäksi kuvataan hyviä kuntoutus- ja arviointikäytäntöjä.

Kuntoutushankkeen määritelmä kuntoutuksesta (mukailtu WHO:lta)

Kuntoutus tarkoittaa prosessia, jonka avulla henkilöitä, joiden toimintakyky on alentunut, autetaan saavuttamaan ja ylläpitämään mahdollisimman hyvä fyysisen, aistimuksellisen, älyllisen, psyykkisen tai sosiaalisen toiminnan taso. Kuntoutus tarjoaa keinoja ja välineitä, joita he tarvitsevat mahdollisimman itsenäiseen elämään ja itsemääräämisoikeuteen. (Mukailtu WHO:n määritelmästä)

Selkokielineen määritelmä:

Kaikki toimet, joilla autetaan mahdollisimman itsenäiseen elämään henkilöä, jonka toimintakyky on alentunut.

Kuntoutus Käypä hoito -suosituksissa

- Esitetään suositeltavia kuntoutuskäytäntöjä — ei luetella kaikkia vaihtoehtoja. Suositus perustuu näytönastekatsauksessa esitettävään näyttöön.
- Kuntoutuksen sisältö tulee kuvata. Esimerkiksi:
 - Kuntoutuksen optimaalinen ajankohta
 - Kesto, useus, jakson pituus
 - Arviointitavat
- Esitetään näyttöä terveysongelman vaikutuksesta työ- ja toimintakykyyn, työ- ja toimintakyvyn ennusteesta ja ennusteellisista tekijöistä.
- Hyödynnetään TOIMIA-tietokantaa (www.toimia.fi) ja järjestelmää.

Onko kuntoutusta syytä käsitellä hoitosuosituksessa: jos neljä ei-vastausta → kuntoutusta ei kannata sisällyttää

1 a. Edellyttääkö toimintakyvyn paraneminen henkilön omaa aktiivisuutta?	Ei	Jonkin verran	Paljon
1 b. Edellyttääkö toimintakyvyn paraneminen apuvälineitä tai ympäristöön liittyviä toimenpiteitä?	Ei	Jonkin verran	Paljon
2. Tarvitseeko henkilö näiden toimenpiteiden sisällön suunnitteluun ammattihenkilöstön ohjausta?	Ei	Jonkin verran	Paljon
3. Tarvitseeko henkilö ammattihenkilöstöä näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi?	Ei	Jonkin verran	Paljon

Kuntoutus, työ- ja toimintakyky - tiedonhaut

- Spesifit kuntoutushaut tehdään lisähakuina Medlinesta ja Cochranesta sekä suomenkielisten julkaisujen osalta Kuntoutusportista
- Hakutermit valitaan työryhmän ja informaatikon yhteistyönä
- Pelkkä *rehabilitation*-hakusana ei riitä (ei tavoita kaikkia kuntoutukseen liittyviä tutkimuksia)

Kuntoutustutkimuksen arviointi

1) tutkimusasetelman asianmukaisuus

- Soveltuuko valittu tutkimusasetelma vastaamaan tutkimuskysymykseen:
 - Vaikuttavuuden selvittäminen: satunnaistettu kontrolloitu koe tai järjestelmällinen katsaus
 - Ennustetutkimus (mitkä tekijät ennustavat toiminta- ja työkyvyn muutosta): seurantatutkimus

Kuntoutustutkimuksen arviointi

2) Mikä on tutkimuskysymys?

- Vaikuttavuutta arvioitaessa tutkimuskysymys sisältää seuraavat osat (englanniksi PICO = patient, intervention, control intervention, outcome):
 - minkälaisia potilaita tutkimukseen otettiin (P)
 - mikä oli intervention (interventioiden) sisältö (I)
 - mikä oli vertailuintervention sisältö (C)
 - millä mittareilla vaikuttavuutta mitattiin (mitä tulosmuuttujia käytettiin) (O)
- Vaikuttavuuden sekä toimintakyvyn arvioinnissa voidaan hyödyntää ICF-luokitusta (International Classification of Functioning, Disability and Health).

Kuntoutustutkimuksen arviointi

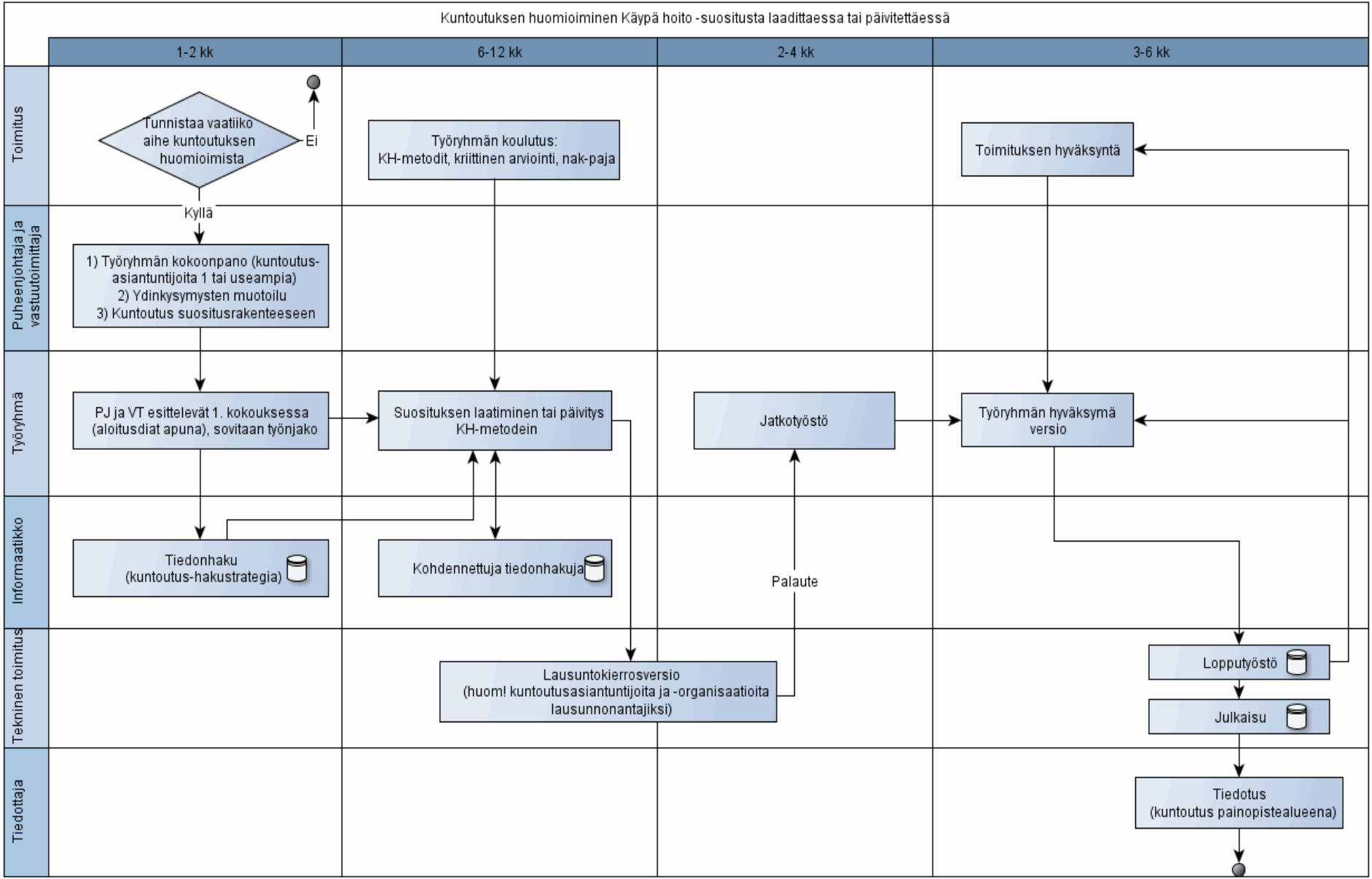
3) Tutkimuksen pätevyys ja merkitys

- Hoitosuositusryöryhmien käsikirjan mukaisesti
 1. Tutkimuksen pätevyuden arviointi
 2. Tutkimustulosten kuvaaminen
 3. Tutkimustulosten sovellettavuus
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää tutkimuspotilaiden, kuntoutusintervention ja vertailuintervention riittävän täsmälliseen kuvaamiseen.
- Lukijan tulisi kyetä muodostamaan käsitys tulosten sovellettavuudesta omiin potilaisiinsa ja mahdollisuudesta tarjota tutkittu kuntoutusmuoto heille.

Kuntoutusväittämien laatiminen - Näytönastekatsaus

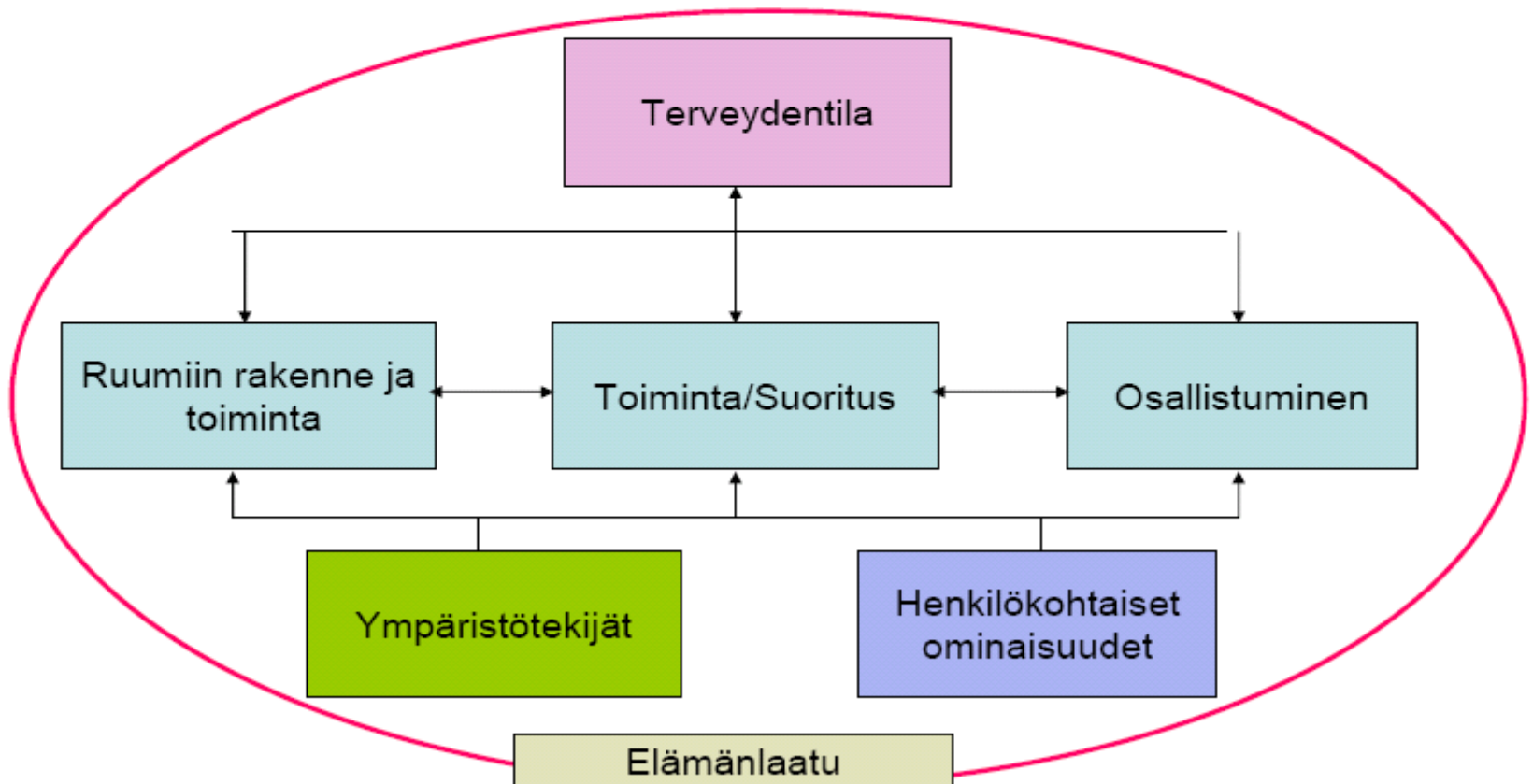
- Hoitosuositustyöryhmien käsikirjan mukaisesti
 1. Väittämän muotoilu PICO-mukaiseksi.
 2. Näytönasteen arviointi asteikolla A–D.
 3. Tutkimuksen kuvaus ohjeiden mukaan.
 4. Tutkimustulosten sovellettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta lukija voi muodostaa oman käsityksensä tulosten sovellettavuudesta omiin potilaisiinsa ja mahdollisuudesta tarjota tutkittu kuntoutusmuoto heille.

Kuntoutuksen huomioiminen suositustyössä

ICF kuntoutuksen viitekehyksenä

International classification of function

Esimerkki

- 52-vuotias nainen, sairastanut rintasyövän
- Toinen rinta poistettu leikkauksessa
- Harrastanut aktiivisesti liikuntaa aikaisemmin; enimmäkseen uintia, juoksua, suunnistusta
- Ajoittain surumielisyyttä, pelkoa tulevaisuudesta
- Sosiaalisten tilanteiden pelkoa
- Paino noussut syöpähoitojen myötä
- Kokee uimahalliin menon vaikeana

ICF kuntoutuksen viitekehyksenä

International classification of function

